

Adam Kosiński*

RECENZJA PODRĘCZNIKA „ANATOMIA CZŁOWIEKA” WITOLDA WOŹNIAKA (EDRA URBAN & PARTNER WROCŁAW 2019, SS. 340)

Podręcznik „Anatomia człowieka” Witolda Woźniaka (Wyd. Edra Urban & Partner, Wrocław 2019, ss. 340), przygotowany pod redakcją Małgorzaty Bruskiej i Bogdana Ciszka, stanowi trzecie, poprawione oraz uaktualnione wydanie tego dzieła. Pozycja adresowana jest przede wszystkim do studentów kierunków medycznych, a także osób wykonujących zawody medyczne.

Układ pracy ma charakter stosowny dla podręczników akademickich. Opracowanie liczy 21 rozdziałów, zredagowanych w odpowiedniej kolejności i adekwatnej proporcji tematycznej; zawiera 340 stron wraz z 47 tabelami i 120 rycinami.

Część merytoryczną podręcznika poprzedza *Przedmowa* oraz *Wstęp do studiowania anatomii*. Oba rozdziały stanowią właściwą introdukcję do kolejnych części opracowania. Uwzględniono tu ogół niezbędnych dla orientacji w tematyce treści – począwszy od zagadnień historycznych, poprzez dydaktyczne, aż do kwestii praktycznych, dotyczących nowoczesnych technik wizualizacji. Na szczególne uznanie zasługuje interesujący rys problematyki związanej z nauczaniem anatomii w warunkach prosektoryjnych.

* Dr hab., Gdański Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski, Katedra Anatomii Klinicznej.

Tematyka trzech kolejnych rozdziałów – *Zasadnicze pojęcia anatomiczne, Skeletotopia narządów oraz dużych naczyń*, a także *Okresy życia osobniczego* – ma charakter wprowadzenia do prezentacji zagadnień szczegółowych.

W przystępnej, syntetycznej formie, przedstawiono tu zasób informacji, nieodzowny w procesie przyswajania wiedzy anatomicznej. Poddano deskrypcji kwestię mianownictwa anatomicznego, opisano osie, linie oraz płaszczyzny ciała, zilustrowano układy narządów, a także proporcje i relacje topograficzne pomiędzy poszczególnymi strukturami. Cennym uzupełnieniem zagadnień propedeutycznych jest również charakterystyka okresów życia osobniczego. Zaprezentowano tu poszczególne etapy ontogenezy człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem stadium postnatalnego.

W kolejnych rozdziałach, od piątego do dwudziestego pierwszego, zawarto szczegółowe treści morfologiczne. W podręczniku wykorzystano topograficzny model prezentacji, właściwy dla specjalistycznych pozycji literatury anatomicznej. Sukcesywnie przedstawiono zagadnienia dotyczące układu szkieletowego, stawowego, mięśniowego, struktury grzbietu, głowy i szyi, klatki piersiowej, kończyny górnej, brzucha, miednicy oraz kończyny dolnej. Opisano je w sposób szczegółowy, ale jednocześnie wyrazisty i klarowny.

Lektura opracowania jednoznacznie eksponuje ogromny zasób wiedzy, doświadczenie dydaktyczne, a także sprawność lingwistyczną autorów. W tym aspekcie, na szczególne uznanie zasługują rozdziały *Serce*, autorstwa profesora Marka Grzybiaka oraz *Brzuch i jama brzuszna* autorstwa profesora Witolda Woźniaka i profesor Małgorzaty Bruskiej. Komunikatywny styl narracji, w kompromisie z wysoką wartością merytoryczną prezentowanych zagadnień, stanowi trudny do przecenienia walor wymienionych rozdziałów.

Z uznaniem oraz aprobatą podkreślić należy adekwatną formę graficzną opracowania; precyzyjne i czytelne ryciny istotnie ułatwiają interpretację opisywanych treści. Struktura, a także jakość tabeli, nie budzi żadnych zastrzeżeń.

Podsumowując należy stwierdzić, że podręcznik stanowi bogate kompendium problematyki związanej z anatomią człowieka. Bez wątplenia wpisuje się w cykl nowoczesnych, wszechstronnych i kompleksowych opracowań naukowych. Jakkolwiek obejmuje głównie zagadnienia morfologiczne, zawiera również treści o specyfice klinicznej. Wieloaspektowy charakter dzieła stanowi istotną zaletę – pozwala adresować jego zawartość do większego grona odbiorców.